

TÜRKÇE A1 DERSİ UZUN TEZİ

YERALTI EDEBİYATI BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

Araştırma Konusu: Hakan Günday'ın Kinyas ve Kayra adlı yapıtında “duygu yitimi” kavramının yeraltı edebiyatı bağlamında incelenmesi.

Sözcük Sayısı: 3620

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	3
2. Nedenleri ve Sonuçlarıyla Duygu Yitimine Bağlı Üç Ana İzlek.....	8
2.1 Bilinçli Yalnızlaşma.....	9
2.2 Ölümü Olumlama.....	11
2.3 Ahlaki Yozlaşma.....	13
3. SONUÇ.....	16
4. KAYNAKÇA.....	18

1. GİRİŞ:

19. yüzyıl ile 20. Yüzyıl arasında temelleri atılan yeraltı edebiyatı, ahlak ve etiği hiçe sayarak edebiyatın diğer kategorilerinden keskin bir çizgiyle ayrılmıştır. Toplumun konuşmaktan kaçındığı, duymak istemediği, ötelediği konuları tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermiştir. Bu sebeple de her dönem eleştirilerin hedefi olmuştur. Yeraltı edebiyatında Kurgusal anlamda sahicilik ve yaratıcılık ön planda olduğu için insan ve toplum gerçeğinin birer parçaları olan cinsellik ve şiddet gibi ögeler yapıttan soyutlanmamaktadır. Hatta bu ögelerin yeme, içme, uyuma gibi bir doğallık içinde verilmesi de yeraltı edebiyatının ayırt edici özelliklerinden biri olarak dikkat çekmektedir. Özgürlük ve başkaldırı edebiyatı olarak da adlandırılan bu tür; sert, aykırı ve muhalif yaklaşımıyla ortaya çıkışından itibaren anarşizmi çağrıştırmaktadır. Bu aykırı ve muhalif yaklaşım, yazarların dil seçimlerinde de kendini göstermiştir. Yapıtlarda cinsellik şiddet gibi ögelere odaklanılırken son derece esnek bir dil ve argo tabirlerin kullanıldığını görmekteyiz. Marjinal ve aykırı karakterlere, sıradışı olaylara yer verilir. Fakat ne kadar uç ve sıra dışı olaylar ele alınırsa alınsın yapıtlarda fantastik ya da bozulmuş gerçeklik değil, somut gerçeklik söz konusudur. Yeraltı edebiyatının yadsınamaz özelliklerinden bir başkası da içinde barındırdığı felsefi akımlardır. Varoluşçuluk (egzistansiyalizm), hiççilik (nihilizm), ve özseverlik (narsisizm) bunlardan en belirginleridir. Varoluşçuluğun her ne kadar o zamanlar adı konulmamışsa da Fyodor Dostoyevski, Friedrich Wilhelm Nietzsche gibi düşünürlerin öncülüğünde, örneklerine rastlanmaktadır. Bu akımın tanımı ve yaygın önermesi ise ancak yirminci yüzyılda Jean-Paul Sartre tarafından kullanılacaktır. Sartre'ye göre insan dünyaya fırlatılmıştır ve burada irade ve bilinçten yoksun nesnelere arasında kendisini inşa edecektir. Bir başka felsefi akım olan nihilizm bütün değerleri, ahlâkı, dini inançları, düzeni ve otoriteyi reddeden görüş ve fikirlerin genel adıdır. Narsisizm ise kişinin kendisine tapması olarak tanımlanabilecek bir terimdir. Sigmund Freud'a

Narsisizmi 'Dış dünyadan soyutlanan libidonun egoya yönlendirilmesi' şeklinde açıklamıştır. Tüm bu kavramların ortak noktası ise neredeyse tüm yeraltı edebiyatı eserlerinde ifade edilen; insanların kader kavramından bağımsız, özgür ve bireysel çıkarlar doğrultusunda geleceklerini çizdikleri düşüncesiyle örtüşmektedir.

Yeraltı edebiyatının köklerine inilecek olunursa, 18. Yüzyılda bahsi geçen Gotik Edebiyatıyla karşılaşılabılır. İki edebi türün bağdaşlaşmasının sebebi ise temel aldıkları korku ve şiddet temalarıdır. 1740-1814 döneminde yaşamış olup, yazdığı cinsellik ve şiddet içerikli eserler sebebiyle hapse atılan Marquis de Sade ise Gotik Edebiyatın ve sadizmin fikir babası olmakla beraber, yeraltı edebiyatının en eski esin kaynaklarından biri olarak anılmaktadır. Marquis de Sade o dönem epey yargılansa da yazdıkları başka yazarlara ilham kaynağı olmuştur. Yeraltı edebiyatına katkılarıyla akla gelen isimlerden biri de şüphesiz Charles Bukowski'dir. Genel olarak alkolizmin eşiğindeki kahramanlarıyla dikkat çekmiştir. Kadınlar, Ekmek Arası ve Pis Moruğun Notları en önemli eserlerindendir. Takibinde Rus edebiyatının dünyaca tanınan yazarı Fyodor Dostoyevski'nin imzasını taşıyan ve yirminci yüzyıl edebiyat ve felsefe tarihinin en sarsıcı eserlerinden bir tanesi olan Yeraltından Notlar gelmektedir. Türün en yeni ve iddialı temsilcilerinden biri ise Dövüş Kulübü'nün yazarı Chuck Palahniuk'tur.

Dünyada birçok örnek yazar ve eser olmasına karşın Türkiye'de Yeraltı edebiyatına dahil edilebilecek yazar ve eserler bir hayli kısıtlıdır. Bu edebiyatın ilk önemli örnekleri ancak 1990'lı senelerden sonra verilmiştir. Bunun nedeni ise Türkiye'nin 80'lerden sonra kapitalizmin ekonomik ve kültürel yaptırımlarına maruz kalmasıdır. Kapitalist dünya görüşünün/ yaşam biçiminin dünyaya egemen olması ile beraber insan hayatını da kendi kuralları gereğince düzenlemesi, temsil sistemleri oluşturması kaçınılmazdır.

Bu dönemde toplumsal ve derin konulardan kaçınan, yüzeysel ve gelir geçer eserlerden oluşan popüler edebiyat çıkmıştır. Popüler edebiyat, beraberinde karşıtlarını da getirmiştir.

Karşıtları ise temsil sistemlerinin oluşması ile birlikte dünyaya, yaşam biçimine, ahlakına ve temsil sistemine karşı duran, kendine ‘anamlı’ ve ‘sahici’ bir yer bulamayan yazarlardır. Yer in altına çekilip, kapitalizmin yanıltıcı ışığının aydınlattığı dünyanın ve gerçekliklerin dışında başka dünyalar ve gerçeklikler de olduğunu ileri sürmüşlerdir. Benimsedikleri belirgin edebi türlerden biri Yeraltı Edebiyatıdır. Bu dönemde duruşu ve yayın politikası olarak yeraltı edebiyatına yakın duran iki yayınevi göze çarpmaktadır. Altı kırkbeş yayınları, yeraltı edebiyatıyla da bağdaşlaşan beat edebiyatı eksenli yayınlar yapsa da, dönem dönem yeraltı edebiyatı klasiklerine yer vermiştir. Stüdyo İmge Yayınları ise edebiyat anlamında yalnızca yeraltı edebiyatı olarak değerlendirilebilecek metinleri art arda yayımlayarak birçok yazarın yolunu açmıştır. Kanat Güner’in Eroin Güncesi, Sibel Torunoğlu’nun kaleme aldığı Tımarhane Günlüğü, ardından yayımladığı Travesti Pinokyo, Sarp Bengü’nün Acı Sigara’sı, Arif Kaptan’ın Giyotinli Labirent adlı kitabı, Ayça Seren Ural imzalı Pogo özellikle 1990’lı yılların ikinci yarısından sonra öne çıkan yeraltı edebiyatı örnekleri olarak anılabilir. Metin Kaçan’ın Ağır Roman adlı yapıtı da tüm özellikleriyle yeraltı edebiyatı kapsamına girmektedir ve edebiyatımızdaki yeraltı geleneğinin çok başarılı bir örneğidir. Hakan Günday ise ilk çıkış yaptığı dönemde eserleriye ve tarzıyla birçok tartışmaya sebep olmuş, günümüzde ise Yeraltı Edebiyatının Türkiye’deki önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilmiştir. Hakan Günday’ın 2000-2003 yılları arasında yazmış olduğu ve Yeraltı Edebiyatı’nın ana dinamiklerini bünyesinde taşıyan ilk eseri Kinyas ve Kayra’dır. Ardından Zargana, Piç, Az ve Daha gibi birçok önemli eser vermiştir.

Hakan Günday’ın kaleme aldığı ilk roman olan Kinyas ve Kayra, yeraltı edebiyatının tüm belirgin izleklerini içermekle birlikte türk yeraltı edebiyatı anlayışına yeni bir soluk getirmiştir. Kinyas ve Kayra, geriye dönüş teknikleri ve iç monologların yoğunlukta olduğu bir romandır. İki anlatıcı vardır, yaşannılanlar Bazen Kinyas’ın perspektifinden, bazen de Kayra’nın perspektifinden okuyucuya aktarılmaktadır. Bu sayede okuyucu, ikisinin de düşünce

yapılarını, yaşadıkları varoluşsal sancıları ve içsel çatışmalarını görüp, daha rahat empati kurabilmektedir. İki figür de de de sık sık geriye dönüp eski anılarını bize aktarmaktadır. Geriye dönüş tekniğinin işlevi ise Kinyas'ın ve Kayra'nın, dönüşümünü aktarabilmektir. Günday, onların çocukluktan bu yana ne denli değiştiğini, neye dönüştüğünü bize göstermektedir. Roman, çocukluk arkadaşı olan yirmili yaşlarının sonundaki iki adamın şiddet, cinsellik, alkolizm ve çarpık ilişkilerle dolu hayatını konu almaktadır. Roman; Kinyas Kayra ve Hayat, Kayra'nın Yolu ve Kinyas'ın Yolu olmak üzere 3 bölümden oluşmaktadır. Özünde birbirilerinden çok farklı olan fakat birbirilerini tamamlayarak kardeş gibi yaşayan odak figürlerin zaman ile yolları ayrılacak, bambaşka hayatlara savrulacaklardır. Kinyas, bitmeyen öfke ve bitmeyen mutsuzluğunu temsil eden; kin ve yas kelimelerinin birleşimi olan ismini kendi kendine vermiş, geceleri uyuyamayan, yakışıklı suratının aksine vücudu dikişler, yara izleri ve dövmelemlerle kaplı, günahkâr ve cesur bir adamdır. Kan kardeşi Kayra ise onun aksine uyuyabilmekte, hatta Kinyas'ın yerine de uyuduğunu söylemektedir. Yalancı, ikna edicidir. Vazgeçemediği uzun saçları ve bıyığı, en karakteristik özellikleridir. En az kalbi kadar çirkin bir adamdır. İlk bölümde Kinyas ve Kayra'yı birbirinden ayıran pek de derin çizgiler yoktur. İkisi de insani duygulardan uzak katillerdir. Onları birleştiren ortak payda ve amaç ise "öz"e ulaşip zihinlerini öldürmektir. Kesinlikle fiziksel bir ölüm değildir bu. Amaçları kendilerini düşünemez hale getirmek, anılarını ve hayallerini tüketerek dünyanın öbür ucunda bile kendilerini takip eden, en karanlık taraflarını gün yüzüne çıkaran Kinyas ve Kayra'yı öldürmektir. Bu zihinsel ölümü anılarını yazarak gerçekleştireceklerdir; bu bağlamda roman anı türüyle de benzerlik göstermektedir. Zihinsel ölüm sürecine başlamadan önce ise Afrika başta olmak üzere çeşitli ülke ve şehirlerde suçtan suça karışmaktadırlar. Fakat bu ortaklık Ankara'ya döndüklerinde Kinyas'ın Kayra'yı terk etmesiyle son bulur. Bu noktada roman Kayra'nın Yolu ve Kinyas'ın yolu olarak ikiye ayrılır. Geriye kalan süreç ise ikisi için çok farklı geçer. İki figürün de dönüşümü başlar, bu dönüşüm hem fiziksel hem de ruhsaldır. Kayra,

yazmaya devam ederek zihnini son noktasına kadar boşaltır, böylece sembolik yaşamını sonlandırır. Kinyas ise yazmayı sürdürüp kendini eski hayatının pençesinden, yani “Kinyas” karakterinden kurtarır. Tolga ismiyle modern toplumun sıradan bir bireyi olarak ülkesine, ailesinin yanına döner. Temiz bir zihin ile yeni bir hayata başlar. Bu noktada Günday’ın romanı tezatlık üstüne kurduğu söylenebilir. Bunun sebebi ismi kin vey yas kelimelerinden oluşan, vücudu ölümü hatırlatan Kinyas’ın yaşama tekrar tutunması; ismi iyilik ve ihsan anlamına gelen, fiziksel olarak ise kendini Kinyas’tan daha az yıpratmış olan Kayra’nın kötülükten bir an için vazgeçmeyip zihinsel ölümünü tamamlamasıdır. Roman boyunca Kinyas ve Kayra’yı ulaşmak istedikleri noktaya getiren bu süreç, yeraltı edebiyatının oldukça üzerinde durduğu, Kinyas Ve Kayra romanının içerdiği en temel kavramlardan biri duygu yitimi aracılığıyla aktarılmıştır. Duygu yitiminin merkezde olmak üzere diğer problemler ve izlekler şekillenmiştir. Dünyanın çağ atlaması ve toplumun gelişmesi, bilindik anlayışları da değiştirmiştir. Bununla birlikte toplumsal ve evrensel değerler de şekil değiştirmeye başlamıştır. Günümüz insanı birçok faktörün etkisiyle tepkisizleşmeye, duygularını yitirmeye başlamıştır. Bunun sebebi karşılaştıkları durumları gün geçtikçe kanıksamaya ve alışmaya başlamalarıdır. Ne kadar kötü olursa, belki çaresizlikten belki de bencillikten çoğunluk duyarsız ve tepkisizce izlemektedir. Duygu yitimi bencilce görünmesinin yanı sıra insanın kendisini koruma mekanizmasıdır. Çaresiz ve baş edilemez bir duruma karşı kişi savunma olarak duygularını köreltmekte ve kendini bir nevi korumaya almaktadır. Bu Kayra figüründe de Kinyas figüründe de belirgin olarak görülmektedir. Romanda duyguların yitirilişi; yalnızlaşma, ölümü olumlama ve ahlaki yozlaşma üzerinden neden-sonuç bağlamında, üç izleğe ayrılıp incelenmiştir.

2. NEDENLERİ VE SONUÇLARIYLA DUYGU YİTİMİNE BAĞLI ÜÇ ANA İZLEK

Duygu yitimi beraberinde birçok izleği içinde barındırmaktadır. Duygu alışverişinden kaçış, bilinçli bir yalnızlaşma olarak kabul edilebilir. Yalnızlaşma romanlarda mecburiyetten, bilinçsiz olarak gerçekleşmektedir. Figürleri mutsuzluğa sürüklemektedir. Fakat bir yeraltı edebiyatı eseri olan Kinyas ve Kayra'da odak figürlerin yalnızlığı bilerek seçtiğini, aksi halde daha mutsuz olduklarını görmüşüzdür. Bunun sebebi aynı zamanda figürlerin hissettiği aidiyetsizliktir. Yalnızlaşma süreci romanın ilk bölümünde Kinyas ve Kayra için aynı ilerler iken ikinci ve üçüncü bölümlerde figürlerin yollarını ayırması üzerine Kayra için katlanarak artmaya başlamış, Kinyas için ise tam tersine dönmüştür. Kinyas ailesine, evine, terk ettiği eski hayatına Tolga adıyla geri dönmüştür. Kayra'nın ise Kinyas'ı kaybettikten sonra kimsesi kalmamıştır. Ölüm kavramı ise romanda olumlama biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Normal insanların ölüm en büyük korkusu iken Kinyas ve Kayra'nın ulaşmak istediği son noktadır. Ölümü güzellenmektedir. Bunun yanı sıra zihinsel ölümü fiziksel ölümün üstünde tutmaktadırlar. Nitekim Kayra romanın sonunda hep dilediği zihinsel ölümünü gerçekleştirmiş, Kinyas ise karanlıktan sıyrılmıştır. Son izlek olan ahlaki yozlaşma ise figürlerin duygularını geri kazanmak, bir şeyler hissedebilmek uğruna bencilce öldürdükleri ve zarar verdikleri insanlar aracılığıyla ortaya çıkmıştır. Tüm bunların sonucunda ise Kinyas duygularını yeniden kazanmaya, suçluluk hissetmeye başlamıştır. Kayra ise ahlaki açıdan hiçbir ilerleme katetmemiştir.

2.1 Bilinçli Yalnızlaşma

Yeraltı edebiyatında diğer türlerden farklı olarak yalnızlık bir seçim, bir istek olarak görülmektedir. Olumsuz bir kavram olarak gösterilmemekte, hatta olumlanmaktadır. Yapıttaki iki odak figür de yalnızlığa sığınarak çevresindeki insanlarla duygu alışverişinden kaçınmaktadırlar. Bu kaçınma, odak figürlerin bilinçli bir yalnızlık içinde olduklarının göstergesidir. Onlara göre kimse kendilerine benzeyemez, onların hislerini ve düşüncelerini anlayamaz. Kendilerini hiçbir sosyal çevreye yere sığdıramadıkları için ait oldukları bir toplum da yoktur. Bu bağlamda onları yalnızlığa sürükleyen kavramlardan birinin aidiyetsizlik olduğu da söylenebilir. Taşıdıkları bu aidiyetsizlik tavrının romanın uzamını da şekillendirdiği görülür.

Henüz okul yıllarında hissettikleri aidiyetsizlikten dolayı Kinyas üç farklı üniversite değiştirmiş ancak hiçbirine uyum sağlayamamıştır, Kayra ise Kayra ise tıp fakültesinde üç yıl eğitim aldıktan sonra okulu bırakmıştır. “Önceleri okul bana iyi geldi. Öğretmenler bana ölümü unutturabiliyordu. Ama sadece birkaç yıl sürdü kürsüdekileri önemsemem. Sonra anlamamaya başladım okulu. Neden bir sınıfta toplanıp, bir kişinin dediklerini dinleyip not alıyoruz, diye düşündüm.” (Günday,40) İlerleyen zamanlarda ise belirli bir evde, şehirde hatta ülkede kalmayı bile reddeden kahramanlar yaşamlarının büyük bir kısmını seyahat ederek, hiçbir yerde uzun süreli kalmadan geçirmektedirler. “Ama insan kendini ev sahibi olarak görmedikten sonra yüzlerce evin tapusunda ismi yazsa neye yarar? Otelleri sevdim. Kiralık odaları. Terk edilmiş binaları. Tavanı yüksek evleri... Ben misafir olmayı seçtim.” (Günday, 50) Aynı zamanda kendilerini herhangi bir millet veya vatana bağlı da görmemektedirler. Bir sürü dil konuşmakta ve yazmakta, bu sayede de gittikleri ülkelerde kendilerini Türk olarak değil, farklı kimliklerde tanıtmaktadırlar. Taşıdıkları isimler bile kendilerine verdikleri takma isimlerdir, Kayra gerçek ismini hatırlamamaktadır bile. Geçmişlerini hatırlatan tüm izlerden kurtulmuşlardır. Benimsedikleri farklı karakterler ve kişilikler vardır, bir bakıma iç dünyaları bile bölünmüştür, tam anlamıyla kimse değildirler, çelişkiler yaşamaktadırlar. “Benim adım

Neron. Geceleri çaldığım arabalarla gezerim. Tokyo'da doğdum. İki zenciye üç gram kokain karşılığında bileklerimi kestirdim. Sabah uyandığımda okyanus beni yıkadı. Benim adım Steve McQueen. Bütün bildiklerimi kusarak hayatta kalıyorum. David Bowie'yi rüyamda gördüm. Sabah bir gözüm yoktu. (...) Benim adım kaygusuz Abdal. Tanrıdan vazgeçtim. Ölmekten vazgeçtim. Çünkü ölürsem ve yukarda beni ödül ve ceza sisteminin bekçileri bekliyorsa çok büyük kavgalar etmem gerekecekti.” (Günday, 25) Ailelerini 21 yaşında terk etmişlerdir. Söz konusu kişisel çıkarları olmadığı sürece kendilerini toplumdan soyutlamaktadırlar. “İnsandan ve bütün canlılardan iğreniyorum. Kendimdense nefret etmekten yorulduğum ve bu konuda hiçbir şey hissetmiyorum. Oksijenle alışverişi olan her yaratık midemi bulandırıyor. Gözkapaklarımı derime kaynak makinesiyle yapıştırmak istiyorum. Bir canlı daha görmemek için! Ellerimden, ayaklarımdan korkuyorum. Kalabalıklardan korkuyorum. Tek isteğim bütün düşüncelerimi içinde barındıran beynimi bedenimden yırtıp uzay boşluğuna fırlatmak. Bedenim olmadan, sadece ve sadece var olduğumu bana hatırlatacak olan zihnimin uçmasını istiyorum” (Günday,170)

İçinde buldukları bu yalnızlık, Kayra tarafından bir başarı olarak görülmektedir. Kimsenin duvarlarını yıkmasına, ona ulaşmasına izin vermediği için kendiyi gurur duymaktadır. “Bedenimin çevresinde yıllar boyu inşa etmiş olduğum ve yakında kapısını tamamen içeriden kilitlemeyi düşündüğüm yalnızlık katedralim, belki de şimdiye kadar başardığım tek iştir... Sorarlarsa, "ne iş yaptın bu dünyada?" diye, rahatça verebilirim yanıtını: yalnız kaldım. kalabildim! altı milyarın arasında doğdum. Ve hiçbirine çarpmadan geçtim aralarından...” (Günday,252) Yalnızlığı bir başarı olarak görme durumu Kinyas için de geçerlidir, fakat saklı tuttuğu yanı, yani Tolga onun bu yalnızlıktan ara ara sıyrılmasını sağlamıştır. Bu, topluma katılacağıının habercisidir. “Her zaman yalnız oldum. Yalnızlığı kendimi geliştirmenin tek yolu olarak gördüm. Ama çevremde olup biteni kaçırmak ve yanımdan akıp giden hayat nehriyle yüzümü yıkamak da bana aptalca geliyordu. Bu nedenle

evde çok az zaman geçirmeye ve sokaklarda yaşamaya başladım.” (Günday,29) Kayra kendini hapsederken Kinyas’ın insancıl tarafı ağır basmış, topluma dönmüştür. Bunun sebebi zihinsel ölümlerini gerçekleştirme yolunda yazdıkları yazıların Kayra’ya etkisi zihnini boşaltmak olmuşken, Kinyas için -planladığının aksine- gerçeklerle yüzleşmek olmuştur. Kinyas bilinçli yalnızlığının onu mutsuz ettiğini, hayatın güzelliklerinin farkına varamadığını fark etmiştir. Sonrasında ise 8 yıllık yalnızlığını birkaç ayda kapama telaşına düşmüştür. Ailesine dönerek, insanlara değer vermeye çalışarak, sevgilisi ile evlenme planları kurarak toplumun yeniden bir parçası haline gelmeyi hedeflemiştir.

2.2 Ölümü Olumlama

Duyguların katmanlardan oluştuğu düşünülürse en merkezdeki katmanda bedensel hisler yer almaktadır. Bedensel acının veya zevkin ardından ise değer verdiğiniz birini gördüğünüzde hissettikleriniz, ona zarar geldiğinde çektiğiniz acı gelmektedir. Beyin bu duygulara bir anlam yükler ve onların iyi mi kötü mü, zayıf mı şiddetli mi olduğuna karar verir. Ölüm ise bunlardan en şiddetli olanıdır. Genele hitap eden romanlarda ve popüler edebiyatta ölüm bol ajitasyon ve hüznün ile okuyucuya sunulmaktadır. Yeraltı edebiyatında ana izleklerinden biri olmakla beraber popüler edebiyatın tam aksine ölüm, çoğunlukla ölümü olumlama şeklinde görülmektedir. Duygulardan sıyrılıp ölüme kaçış vardır. Karakterler devamlı ölüm gerçeğiyle iç içe ve yakındır, hatta bazen, tek amaçlarıdır.

Kinyas ve Kayra romanında yaşam ızdırap, ölüm lütuf olarak okurlara yansıtılmıştır. “Ben biliyordum hastalığımı. Adı bile vardı. Belki tıp kitaplarında değil ama edebiyat ve felsefe kitaplarında rastlanıyordu ismine: Yaşama hastalığı... Bir çeşit alerji. Oksijene.” (Günday,333) Eserde ölüm iki şekilde sunulmuştur: Zihinsel ölüm ve fiziksel ölüm. Figürlerin gerçekleştirmek istedikleri zihinsel ölüm olsa da içten içe fiziksel ölümlerini de dilemekte fakat

bunu tek başına gerçekleştiremeyeceklerini anlamışlardır. Bu yüzden hayatları ölümü bekleme sürecine dönüşmüştür. “ (...) kendi dışımda herkesi rahatlıkla öldürebilecekken intihar edemeyeceğimi anladığım gün, başkalarının ya da hayatın bunu yapmasını isteyeceğim ana kadar düşündüklerimi geldikleri yere geri yollamaya ve orada depolamaya karar verdim.” (Günday, 22) Etrafları ölümü hatırlatan detaylar ile çevrilidir. Kinyas’ın bileklerindeki dikiş izleri. Kayra’nın çakmağında yazan ve hayattan bıkkınlığı/nefreti ifade eden Taedium Vitae yazısı.

Kinyas ölümü içindeki fırtınayı dindirecek bir fırsat olarak görür, kendi ölümünü çabuklaştırmak için de AIDS hastası bir kadınla bilerek birlikte olur. Böylece hep peşinde koştuğu ölümü vücudunda taşımaya başlayacaktır. “Daha sıkı sarılıyorum ölümüne. “Hoş geldin!” diyorum. Zamanıydı. Zamanı gelmişti! Seni bekliyordum. Öldür beni. Eğer yapabilirsen. Yapamazsan ben seni öldürürüm.” (Günday, 185) Kinyas’ın ölümü bu denli arzulanması ise romanın üçüncü bölümünde tersine dönmüştür. HIV pozitif olmayı kendisi seçmiştir. Buna rağmen aile evine dönüp topluma karıştıktan sonra toplumu oluşturan diğer insanlar gibi ölümden çekinmeye başlamıştır. Bu yüzden tedaviye başlamıştır. Onun için HIV, vücudunda Kinyas’dan kalan son hatıradır ve alacağı tedavi Kinyas’dan tamamen kurtulmak için son adımdır. “ (...) Hemen tedaviye başlayalım. Yaşamak istiyorum.” (Günday, 475) “Yaşamaya bu kadar aç olan bir zihin taşıyan bedenimin ölmeye hakkı yoktu...” (Günday,479)

Kayra ise, Kinyas’ın aksine, her bir sayfada ölüme daha çok yaklaşmıştır. Kendini eskiden ona zevk veren ve Kinyas’ı Kinyas yapan her şeyden soyutlamıştır; en karakteristik özelliği olan bıyıklarını kesmiştir. Alkolü, kadınları, şiddeti ve öyle ki en iyi yaptığı eylemi; yani psikolojik manipülasyon ve yalanı bırakmıştır. Adeta ruhsuz bir bedene dönüşmüştür. Kinyas ve Kayra’nın sürüklendikleri yollar ve hayata son bakış açıları ise ikinci bölümde Kayra’nın son sözlerinden, “Hiçbir şey yok! Hiçbir şey yok. Hiçbir şey yok...” (Günday,417) üçüncü bölümde Kinyas’ın son sözlerinden net bir şekilde anlaşılabilir. “Kayra, yolculuğunun

parçaladığı hayatını toplayıp geri dönmelisin. Çünkü burada her şey var!... Her şey var.” (Günday, 533) Kayra'nın nihilist hayat felsefesi ve düşünce yapısını hiçbir zaman değiştirmeyeceği “hiçbir şey yok” leitmotivi ile roman boyunca ipucu olarak verilmiştir. Kayra, verdiği en zor kararlar ve öldürdüğü her insanın ardından hiçbir şey yok diyerek kendisini ikna hatta teselli etmiştir. İlk bölümden itibaren ağzından düşmeyen bu söz, aynı zamanda son sözü olmuştur.

2.3 Ahlaki Yozlaşma

Ahlak kavramı toplumlarda genel anlamda çeşitlilik gösterse bile her dinde ve kültürde geçerli bazı evrensel ahlak kuralları kabul edilmiştir. Oxford Bilişsel ve Evrimsel Antropoloji Enstitüsü'nden antropologların 60 farklı kültüre ve 600 kaynağa dayandırdığı çalışmalara göre ortaya “ahlaki açıdan iyi” sayılan yedi ortak davranış çıkmıştır. İyi kavramı ise insanlara hissettirdiği duygular bazında şekillenmiştir. Bunlar; aileye bağlılık, iyilik, yardımseverlik, topluma katkı sağlayabilmek, adil olmak gibi kavramlardır. Yeraltı edebiyatında, tüm bu ahlaki kavramların yok sayıldığı söylenebilir. Ahlak yitirildikçe duygu da yitirilmektedir. Figürler diledikleri gibi yaşamaktadır. Nihilizme yakın anlayışlarından da anlaşılabilen üzere onlara göre ahlak ve yasalar insan uydurmasıdır, saçma ve sahtedir. Hiçbir insan uyduğu yasaları gerçekte içselleştirmemiştir, duygusal sebeplerden ötürü değil, dışlanma ve cezalandırılma korkusuyla yasalara/ kurallara uymaktadırlar. Kinyas ve Kayra romanında ana figürler bu kuralları çiğnemekle kalmamış, işledikleri suçların bedelini ödemedi, her türlü cezadan muaf bir şekilde yaşamlarını sürdürmüşlerdir.

Kinyas da Kayra da 21 yaşında ailelerini terk ederek ilk ahlaki kuralı çiğnemişlerdir. İkisinin de ailesi yaşadıklarından bile habersizdir, senelerce oğullarından haber beklemişlerdir. Üçüncü bölümde Kinyas ailesinin yanına dönüp bu özleme ve endişeye son vermiştir, hatta Kayra'nın ailesine de Kayra'nın yaşadığı haberini iletmiştir. Kayra ise roman boyunca ailesiyle

herhangi bir şekilde temasa geçmemiştir. Kinyas ve Kayra evden ayrılışlarının ardından ise yasalardan ve medeniyetten kaçabilecekleri bir ülkeye gitmeyi istemişlerdir. Bu sayede bedelini para ve rüşvet ile ödeyip her türlü cezadan sıyrılabileceklerdir. Seçimleri Afrika ve Meksika gibi ülkeler olmuştur. Roman boyunca buldukları uzamlar paranın adaleti sağladığı, insanların ırklarına ve cinsiyetlerine göre muamele gördüğü yerlerdir. Ancak zengin ve güç sahibi insanlar medeniyetin getirilerini kullanmakta, diğerleri ise modern köleler olarak onlara hizmet sunmaktadırlar. Avrupa'nın medeni bir ülkesinde banknotun satın alabilecekleri ile Afrika'da bir banknotun satın alabilecekleri bambaşkadır. “Ve para Afrika'da güneşi bile satın alabilirdi. Yanımızda yeşil banknotlarla, biraz pazarlıkla, Burkina Faso'nun adalet bakanını alabilirdik.” (Günday,76) Gittikleri her ortamda huzursuzluk yaratmış, ikisi de gözlerini kırpmadan onlarca kişi öldürmüşlerdir. Örneğin Kinyas ve Kayra Meksika'da tatil yapan Amerikalı bir baba ve kızını kaçırmış, canları karşılığında tüm paralarını istemişlerdir. Baba bankadan tüm parasını çektikten sonra ise sözlerini tutmayarak onu da kızını da öldürmüşlerdir. Ardından hiçbir şey olmamış gibi baba-kızın cesetlerinin bulunduğu ortamda pizza yemeleri ise dikkat çekicidir. İkisi de pişmanlık hissetmemektedir. İnsanların en temel hakkı olan yaşama hakkını ellerinden almışlardır. En ufak bir duygu kısıntısı hissedebilmek için çevrelerindeki insanları, vahşice öldürmektedirler.

Yalnızca Kinyas, nadiren de olsa işlediği cinayetlerin üstüne; içinde hala Tolga karakterini taşıdığı için uzunca düşünmekte ve kafasında tartmaktadır. Her türlü duygudan uzak olsa bile ailesi, özellikle annesi aklına geldiğinde içini engelleyemediği bir hüznü kaplamaktadır. “Bilemezlerdi benim geleceğimi. Onlar bir çocuk istediler ama ben geldim! Dünyaya en az değer veren insan. Onlar normal çocuk istediler, eğitim görüp, meslek sahibi olacak, gururlanacakları. Ama ben geldim. Bilemezlerdi bir canavar büyüttüklerini. Onların suçu değil. Ve benim onlara acı çektirmem vicdanen yasal değil. İşte bu yüzden sadece onları düşündüm. Başka kimseyi değil. Ölmelerini arzuladım. Benim dönüştüğüm adamı görüp

üzülmemeleri için. Ailemin evindeki yatak, uyuyabildiğim nadir yerlerden biriydi. Ama ben kan kustum oraya. Bilemezlerdi... Annem bilemezdi dünyanın sonunu doğurduğunu ...”
(Günday, 105)

Kayra ise en ufak bir tereddüte düşmemektedir. Kinyas’ın aksine eski adını bile unutmuştur, bu da onun bir zamanlar daha merhametli olan tarafını tamamiyle unuttuğunu simgelemektedir. Kayra için geriye dönüş şansı kalmamıştır. “Moctar’ı öldürmek için bir nedenim yoktu. Yaşamak için de özel bir nedenim yoktu. Ama yine de rahatlamıştım. Hayatı boyunca hiçbir işe yaramamış birini öldürdüm. Ve belki de vardır bir nedenim. O da pişman olup olmayacağımı anlamak. O kadar istedim ki gerçek bir duyguyu içimde hissetmeyi! Eğer pişmanlık hissedersen devamı da gelir, diyordum kendime. Sevmeyi bile öğrenebilirim yeniden, diyordum. Yeniden insan olabilirdim. Ama şimdi anlıyorum ki benim için çok geç. Ne bir pişmanlık duyuyorum, ne de gözpınarlarım ıslanıyor. Hiçbir şey hissetmiyorum.”
(Günday, 36) Kayra, duygularını tamamiyle yitirmiştir.

3. SONUÇ

Toplum, her ne kadar gizlemekten yana olsa ve gerçeklikten kaçsa da sapkın düşünce ve davranışları, şiddeti ve her türlü kötülüğü içinde barındırmaktadır. İnsanlar tüm bunlarla yüzleşmek yerine üstünü örtmekte, yok saymaktadır. Duyguları körelmiş, her türlü olayı kanıksamış, kendilerine doğrudan etki etmiyorsa bu olayları görmezden gelmektedir. Günümüzde medyanın da etkisiyle toplumda çok tepki verilmesi gereken durumlara karşı genel olarak tepkisiz kalınmış, olayların çokluğundan kaynaklı kanıksama beraberinde duygu yitimini getirmiştir. Bu konunun ve yapıtın seçilmesindeki amaç, yalnızca toplumsal değil evrensel bir problem haline gelmiş duygu yitiminin Hakan Günday'ın Kinyas ve Kayra adlı romanında diyaloglar, iç monologlar, imgeler ve açık bir dil aracılığıyla tüm belirginliğiyle kurgulanmış olmasıdır. Duygu yitimi kavramı romanda yalnızlaşma, ölümü olumlama, ahlaki yozlaşma gibi izlekler aracılığıyla aktarılmıştır. Kinyas ve Kayra, yalnızlığa sığınarak duygu alışverişinden kaçınmaktadır. İlerleyen zamanlarda ise yapıtın ikiye bölünmesi ile birlikte Kayra'nın daha derine inip kendini tamamen dışarıya kapatmasına, Kinyas'ın ise topluma yeniden katılmasına tanıklık ederiz. Ölüm kavramı ise yeraltı edebiyatında görülen şekilde, ölümü olumlama şeklinde karşımıza çıkmıştır. Zihinsel ölümü fiziksel ölüme tercih eden ve ancak bu şekilde "Kinyas" ve "Kayra"dan kurtulacaklarına inanan odak figürler bunu gerçekleştirmek için anılarını yazmaya başlamıştır. Bu süreç ise ikisi için bambaşka ilerlemiş, Kayra planladığı gibi beynini boşaltmış, yapıtın sonunda zihinsel ölüme ulaşmıştır. Kinyas'a ise süreç çok farklı etki etmiş, hayata tutunmasını sağlamıştır. Anılarını yazdıkça bilinci artmış, kendini değiştirmek istediğine karar vermiştir. Ahlaki yozlaşma izleği ise yasalardan uzak, şiddet ve cinayet içeren hayatları üzerinden roman boyunca işlenmiştir. Tıpkı diğer izleklerde olduğu gibi, Kayra çizgisini bozmaz iken Kinyas ahlaki açıdan doğru olanı bulmaya çalışmıştır. Birinci anlatıcının Hem Kinyas, hem de Kayra olması okuyucunun ikisinin içsel dönüşümlerine daha iyi hakim olmasını, farklı pencerelerden yaklaşabilmesini sağlamıştır. Romana zengin bir

nitelik katmıştır. Duygu yitimi ve beraberinde verilen ana izlekler sosyolojik ve psikolojik kuramlar üzerinden, tematik ve teknik açıdan olay örgüsü ile figürlerin dönüşümünün yardımıyla incelenmiştir. Hayatın zorluklarını tatmış ve tüm gerçekleriyle yüzleşmiş Kinyas ve Kayra adlı odak figürler insanın ne denli değişebileceğini, duygu yitiminin sebeplerini ve bunların nelere mâl olabileceğini göstermiştir. Duyguların tamamıyla yitilmesi Kayra üzerinden aktarılmıştır. Tekrar kazanılması; yani her zaman bir geri dönüş olabileceği ise Kinyas üzerinden aktarılmıştır.

4. KAYNAKÇA

1. Günday, Hakan. Kinyas ve Kayra. İstanbul: Doğan Kitap. 2012
2. TDK Büyük Türkçe Sözlük, 2005
3. Karataş, Evren. “Türkiye’de Yeraltı Edebiyatı Ve Hakan Günday’ın Romanlarında Yeraltı Edebiyatının İzleri.” *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal of World of Turks*, 2010
4. Sarıca, Furkan. “Yeraltı Edebiyatı” *Bir Parça Tuhaftık*, 2019
5. TÜRKMENOĞLU, Sevgül. “Yeraltı Edebiyatı Bağlamında Bir Karşılaştırma: Dövüş Kulübü- Kinyas Ve Kayra.” *Journal of Turkish Studies*, vol. 8, 2013